

**A Kúria
mint felülvizsgálati bíróság
ítélete**

Az ügy száma: Pfv.VI.21.866/2016/8.

A tanács tagjai: . Kollár Márta a tanács elnöke
 . Kocsis Ottilia előadó bíró
 Tamáné dr. Nagy Erzsébet bíró

A felperes:

A felperes képviselője: Szabó Balázs Gábor Ügyvédi Iroda,
 ügyintéző: dr. Szabó Balázs Gábor ügyvéd

Az alperes:

Az alperes képviselője: Burai-Kovács, Perlaki, Stanka, Szikla és
Társai Ügyvédi Iroda,
 ügyintéző: dr. Stanka Gergely ügyvéd

A per tárgya: fogyasztói kölcsönszerződés érvénytelenségének
megállapítása

A felülvizsgálati kérelmet benyújtó fél: felperes

A másodfokú bíróság neve és a jogerős határozat száma:
 Ítéltőtábla
 6.Pf.20.482/2016/4.

Az elsőfokú bíróság neve és a határozat száma:
 Törvényszék
 64.P.21.718/2015/17.

Rendelkező rész

- A Kúria a jogerős ítéletet hatályában fenntartja.
- Kötelezi a felperest, hogy fizessen meg az alperesnek 15 napon belül 127.000 (egyszáz-huszonhétezer) forint felülvizsgálati eljárási költséget.
- Kötelezi a felperest, hogy fizessen meg az államnak külön felhívásra 1.520.000 (egymillió-ötszázhuszezer) forint felülvizsgálati eljárási illetéket.

Az ítélet ellen felülvizsgálatnak nincs helye.

I n d o k o l á s

A felülvizsgálat alapjául szolgáló tényállás

- [1] Az adós felperes és a hitelező alperes 2008. december 2-án lakásvásárlási céllal 360 hónap futamidőre deviza alapú kölcsönszerződést, annak biztosítására jelzálogszerződést kötött. A zálogjog alapítása a finanszírozott ingatlanhánnyadon a kölcsön folyósításának feltétele volt. Az alperes a Kúriának a pénzügyi intézmények fogyasztói kölcsönszerződésére vonatkozó jogegységi határozatával kapcsolatos egyes kérdések rendezéséről szóló 2014. évi XXXVIII. (a továbbiakban: DH1.) törvényben rögzített elszámolás szabályairól és egyes egyéb rendelkezésekről szóló 2014. évi XL. (a továbbiakban: DH2.) törvény szerint elszámolt.

A kereseti kérelem és az alperes védekezése

- [2] A felperes a keresetében elsődlegesen a Polgári Törvénykönyvről szóló 1959. évi IV. törvény (a továbbiakban: Ptk.) 251. § (1), 200. § (2) bekezdés alapján a jelzálogszerződés, másodlagosan a kölcsönszerződés semmisségének a megállapítását kérte. Mindkét igényét arra alapította, hogy a kölcsönszerződés semmis a hitelintézetekről és pénzügyi vállalkozásokról szóló 1996. évi XCII. törvény 213. § (1) bekezdés a), c), e) pontjai, a Ptk. 217. § (1) és az árfolyamkockázat áthárítása kapcsán a 209. § (1) bekezdés alapján. Az érvénytelenség jogkövetkezményeként a Ptk. 209/A. § (2) és a DH2 törvény 37. § (1) bekezdés alapján kérte a kölcsönszerződés érvényessé nyilvánítását forint alapúként. A harmadlagos kereseti kérelme az alperes jelzálog törléséhez történő hozzájáruló nyilatkozatának a pótlására irányult a Ptk. 5. § (3) bekezdés alapján.
- [3] Az alperes az ellenkérelmében a kereset elutasítását kérte.

Az első- és másodfokú ítélet

- [4] Az elsőfokú bíróság az ítéletével a keresetet elutasította. Kötelezte a felperest 200.000 forint+Áfa perköltség és 1.500.000 forint illeték megfizetésére. Az ítélet indokolása szerint a felperes másodlagos kereseti kérelmét a DH2. törvény 37. § (3) bekezdés alapján úgy kellett tekinteni, hogy azt nem tartja fenn. Emiatt érdemben nem volt elbírálható az elsődleges kereseti kérelme sem. A harmadlagos kereseti kérelme pedig a Ptk. 5. § (3) bekezdésben írt feltételek hiányában alaptalan. Az alperes részéről nem joggal való visszaélés az, ha a kölcsöntartozás fennállása alatt a jelzálogjog törléséhez nem járul hozzá.

- [5] A felperes fellebbezése folytán eljáró másodfokú bíróság az elsőfokú bíróság ítéletét részben megváltoztatta, a felperes által fizetendő eljárási illetéket 912.000 forintra leszállította, egyebekben helybenhagyta. A felperest kötelezte 127.000 forint másodfokú perköltség és 1.216.000 forint fellebbezési illeték megfizetésére. A jogerős ítélet indokolása szerint a zálogszerződés érvénytelensége a főkötelezettséghez képest önálló és járulékos semmisségi okok alapján is megállapítható. A jelzálog- és a kölcsönszerződés érvénytelenségének a megállapítása iránti kereseti kérelmek vizsgálatának a sorrendjét az határozza meg, hogy a felperes a semmisségüket milyen okra alapította. A felperes a jelzálogszerződés semmisségét kizárólag a kölcsönszerződés semmisségére, azaz járulékos okra hivatkozással állította. Ez kizárta a jelzálogszerződés érvénytelenségének az önálló elbírálását. A másodfokú bíróság pótolta az elsőfokú ítélet indokolását azzal, hogy alaptalan a kereset kölcsönszerződés létre nem jöttére hivatkozása is. Ugyanis a Ptk. 218. § (1) és a 217. § (1) bekezdés értelmében a kötelező írásbeliség megsértése semmisségi ok. A DH2. törvény 37. § (1) bekezdésnek megfelelő érvénytelenségi kereset hiányában a per a felperes más kereseti kérelmére tekintettel nem volt megszüntethető. Helyesen foglalt állást az elsőfokú bíróság a harmadlagos kereset alaptalanságáról is. A kereseti illetéket a Pp. 24. § (1) bekezdés alapján helyesbített, 15.200.000 forint pertárgy érték után határozta meg.

A felülvizsgálati kérelem és ellenkérelem

- [6] A jogerős ítélet ellen felperes terjesztett elő felülvizsgálati kérelmet, amelyben az elsődleges és a másodlagos kereseti kérelme körében a jogerős ítélet hatályon kívül helyezését és a DH törvények alapján „ingyenesen” a per megszüntetését, míg a harmadlagos kereseti kérelme körében a jogerős ítélet megváltoztatását és a keresetének helytadó, a jogszabályoknak megfelelő, új határozat hozatalát kérte. Másodlagosan eljárási szabály megsértése miatt a jogerős ítélet hatályon kívül helyezését és az elsőfokú bíróság utasítását kérte új eljárás lefolytatására. Az indokolása szerint az elsődleges kereseti kérelem miatt nem alkalmazható a DH2. törvény 37. § (3) bekezdés azon fordulata, miszerint más kereseti kérelmet is előterjesztett. A harmadlagos kereseti kérelme körében a korábban kifejtetteket tartotta fenn azzal, hogy a perköltség és illeték számításának az alapja a nem definiálható pertárgyérték miatt 600.000 forint. Eljárási jogszabálysértésként a Pp. 221. § (1) bekezdés második mondata és 206. § (1) bekezdése rendelkezéseinek a megszegésére hivatkozott.
- [7] Az alperes a felülvizsgálati ellenkérelmében a jogerős ítéletet helyes indokai szerint kérte hatályában fenntartani. Az indokolásában kiemelte, hogy a DH2 törvény 37. § (3) bekezdés alapján a másodlagos kereset volt mellőzhető, a per

megszüntetésének nem volt helye. A másodlagos felülvizsgálati kérelem kapcsán az 1/2014.(VI.30.) PK vélemény 3. pontjára utalt.

A Kúria döntése és jogi indokai

- [8] A Kúria megállapította, hogy a jogerős ítélet a felülvizsgálati kérelemben megjelölt okból nem jogszabálysértő, a másodfokú bíróság az ügy elbírálásához szükséges mértékben feltárt és helyesen megállapított tényállásból helytálló jogi következtetést vont le, eljárási szabálysértést sem követett el. Ezért a jogerős ítéletet a Pp. 275. § (3) bekezdés alapján, a következő indokokkal, hatályában fenntartotta.
- [9] A felülvizsgálati eljárásban eldöntendő jogkérdés volt az, hogy az elsődleges és a másodlagos érvénytelenségi kereseti kérelmek tárgyában helye volt-e a per megszüntetésének. Azt a felperes sem vitatta, hogy a másodlagos érvénytelenségi keresete nem felelt meg a DH2. törvény 37. § (1) bekezdésnek, ezért az nem volt érdemben elbírálnak. A Kúria az elsődleges kereseti kérelemmel kapcsolatban rámutat arra, hogy a BH2017. 24. szám alatt közzétett eseti döntésében kifejtettek szerint a devizaalapú kölcsönszerződés biztosítása céljából megkötött zálogszerződés érvénytelenségére hivatkozó zálogkötelezett kereseti kérelmére is kiterjed a DH2. tv. hatálya. Amennyiben a felperes a kölcsönszerződés érvénytelenségét jelöli meg keresete jogalapjaként, a per szükségképpen a DH2. tv. hatálya alá tartozik. Tehát az érvénytelenségi keresetei azonos elbírálás alá estek.
- [10] A per megszüntetésének azonban nem azért nem volt helye, mert a felperes a DH2. törvény 37. § (1) bekezdésnek nem megfelelő érvénytelenségi keresetei mellett más kereseti kérelmet is előterjesztett. A felperes a kereseti kérelmeit ugyanis ún. látszólagos tárgyi keresethalmazatban, egymást kölcsönösen kizáró, eshetőleges keresettöbbségként terjesztette elő. A felperes valójában csak egy igényt érvényesített, az elsődlegesen kért követelésének elutasítása esetére, azaz feltételelesen terjesztett elő másik és további kereseti kérelmet. Az eshetőleges kereseti kérelmek esetén az elsődleges kereset alapossága szükségtelenné teszi a további kereseti kérelmek vizsgálatát. A sorrendben hátrébb álló igény ugyanis csak az azt megelőző igény elutasítása esetén válik elbírálnak. Arra tekintettel azonban, hogy a felperes a DH2. törvény 37. § (1) bekezdés szerint a megállapítási keresete helyett nem terjesztett elő a jogkövetkezmény alkalmazására vonatkozóan a felek közötti elszámolásra kiterjedő és összecszerően is megjelölt, határozott kérelmet, a harmadlagos kereseti kérelme anélkül vált érdemben elbírálnak, hogy az azt megelőző kereseti kérelmeket a bíróság érdemben elbíral(hat)ta volna. A rendelkező rész csak az érdemben elbíralt harmadlagos keresetre vonatkozó ítéleti döntést, a kereset elutasítását tartalmazhatta. Az ítélet

indokolására tartozott az, hogy a bíróság számot adjon a harmadlagos kereset érdemi vizsgálatának előfeltétele teljesüléséről: az azt megelőző kereseti kérelmek alaptalanságáról, vagy mint a jelen esetben, az érdemi elbírálásuk törvényi akadályáról. Ezért az elsődleges és a másodlagos kereseti kérelmek tárgyában ahogyan részítélet, pert részben megszüntető végzés sem volt hozható.

[11] A Kúria megállapította, hogy a másodfokú bíróság a harmadlagos kereseti kérelem tárgyában érdemben helyes döntést hozott. A jognyilatkozat bírósági ítélettel történő pótlása erőteljes beavatkozás a magánautonómia körébe. Ezért a Ptk. 5. § (3) bekezdés a megtagadott jognyilatkozat pótlásához konjunktív feltételeket szab, azok együttes fennállását kívánja meg: jogszabály által megkívánt nyilatkozatnak kell lennie; a megtagadás nyomós közérdeket, vagy különös méltánylást érdemlő magánérdeket kell, hogy sértsen; az érdeksérelem másként ne legyen elhárítható; a megtagadás joggal való visszaélés legyen, illetve hogy a jognyilatkozat megtételét illetéktelen előny juttatásától tették függővé. Bármely feltétel, így a joggal való visszaélés hiánya, a kereset elutasításához vezet. Joggal való visszaélésnek minősül az alanyi jog olyan gyakorlása, amely kifejezetten ellentétben áll az adott jog rendeltetésével. A Ptk. XXIII. fejezetében szerződést biztosító mellékkötelezettségként szabályozott zálogjog lényege a 251. § (1) bekezdés rendelkezéséből fakad: a zálogjog jogosultja a pénzben meghatározott követelésének biztosítására szolgáló zálogtárgyból kielégítést kereshet, ha a kötelezett nem teljesít. Mindaddig, amíg a követelése fennáll, vagy a jelzálogjog egyéb okból nem szűnik meg, az ingatlan-nyilvántartásba való bejegyzéssel alapítható jelzálogjognak a törléséhez a hozzájáruló nyilatkozatát jogszerűen tagadja meg. A felperes a követelés fennállását nem vitatta, a jelzálogjog megszűnését nem állította, a joggal való visszaélést így nem bizonyította. Ez elegendő volt a harmadlagos keresete elutasításához. Megjegyzi a Kúria, hogy a felperes a Pp. 272. (2) bekezdésében foglalt rendelkezést figyelmen kívül hagyva a felülvizsgálati kérelmében nem is adta elő azt – a jogszabálysértés és a megsértett jogszabályhely megjelölése mellett –, hogy a jogerős ítélet megváltoztatását milyen okból kívánja. A megalapozott érdemi döntés meghozatalához szükséges tényállás feltárása miatt a felülvizsgálati kérelemben hivatkozott eljárási jogszabálysértés sem volt megállapítható, ezért a másodlagos felülvizsgálati kérelem sem vezethetett eredményre.

[12] A pertárgy értékét a felperes által a felülvizsgálati kérelmében megjelölttel szemben a másodfokú bíróság helyesen határozta meg. A bírói gyakorlat szerint a látszólagos keresethalmazatban álló kérelmek esetén a per tárgyának értékét csak egyszer, a nagyobb perértékű kereseti kérelem alapján kell megállapítani. Az 5/2013. Polgári jogegységi határozat [a Ptk. 239/A. §-a alapján a szerződés

érvénytelenségének (részleges érvénytelenségének) megállapítása iránt indított perekről] 2. a) pont szerint a Ptk. 239/A. §-a alapján indult megállapítási perben a per tárgyának értékét főszabályként a szerződésben kikötött szolgáltatásért járó ellenszolgáltatás értéke alapján kell meghatározni. A Kúria szerint ez irányadó az ingatlannal való helytállási kötelezettség alóli mentesülés érdekében előterjesztett harmadlagos kereseti kérelem kapcsán is. Ugyanis a zálogjog egyrészt a dolog által megtestesített értékhez kötődő értékjog, másrészt biztosítéki jog abban az értelemben, hogy követelés biztosítékaként szolgál, valamely követeléshez járulékos jogként kapcsolódik. A jelzálogjog főköveteléstől függő léte, annak jogi sorsát osztó, járulékos jellege nyilvánul meg többek között abban, hogy a zálogtárggyal való felelősség terjedelme ahhoz a követeléshez igazodik, amelynek biztosítására a zálogtárgy szolgál, illetve a zálogjog megszűnik, ha a követelés megszűnik.

Záró rész

- [13] A felperes felülvizsgálati kérelme nem vezetett eredményre, ezért a Kúria a Pp. 270. § (1) bekezdés szerint alkalmazott Pp. 78. § (1) bekezdés alapján kötelezte az alperes javára perköltség megfizetésére. Az alperes képviselőjét ellátó ügyvéd munkadíját a 32/2003. (VIII. 22.) IM rendelet 3. § (2), (5) és (6) bekezdése alapján, a felülvizsgálati eljárásban ténylegesen kifejtett ügyvédi tevékenység és a tárgyaláson kívül elbírálás figyelembevételével, a 4/A. § (2) bekezdése szerint az általános forgalmi adó felszámításával állapította meg. A felperes a meg nem fizetett felülvizsgálati eljárási illetéket a 6/1986.(VI.26.) IM rendelet 13. § (2) bekezdés alapján és a 15. § (3) bekezdés szerint köteles megtéríteni.
- [14] Kúria a felülvizsgálati kérelmet tárgyaláson kívül bírálta el. E határozat ellen a felülvizsgálatot a Pp. 271. § (1) bekezdés e) pontja zárja ki.

Budapest, 2017. szeptember 12.

Dr. Kollár Márta s.k. a tanács elnöke, dr. Kocsis Ottilia s.k. előadó bíró, Tamáné dr. Nagy Erzsébet s.k. bíró

A kiadmány hitelével:

Sz.Sz.

bírósági ügyintéző